

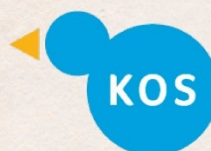
DĚTSTVÍ BEZ NÁSILÍ

**MULTIOBOROVÁ KOOPERACE
V PŘÍPADECH DĚTÍ OHROŽENÝCH
DOMÁCÍM NÁSILÍM**

---

komunitní skupina Prahy 7
pro řešení případů domácího násilí
s ohledem na zájem dítěte

Dotační program
Rodina

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Nadace Terzy Maxové dětem

NADACE JST

NADACE
AGROFERT

Obsah

.....	1
DOMÁCÍ NÁSILÍ – TEORETICKÝ ÚVOD	2
1. Domácí násilí (DN).....	2
1.1 Definice.....	2
1.2 Domácí násilí a rozvodové/rozchodové spory.....	3
1.3 Mýty o domácím násilí.....	3
2. Děti a domácí násilí.....	4
2.1 Následky domácího násilí pro psychický vývoj dětí.....	4
2.2 Domácí násilí očima dítěte.....	6
2.3 Jak poznat, že je dítě ohrožené domácím násilím.....	11
3. Centrum LOCIKA.....	13
4. Význam mezioborové spolupráce pro podporu rodin, kde se odehrává domácí násilí	15
5. Role institucí zapojených do KOS	16
5.1 Nestátní neziskové organizace (NNO).....	16
5.1.1 Prevence.....	16
5.1.2 Intervence.....	16
5.1.3 Spolupráce s dalšími institucemi.....	17
5.2 Mateřské a základní školy.....	17
5.2.1 Prevence.....	17
5.2.2 Intervence.....	18
5.2.3 Spolupráce s dalšími institucemi.....	19
5.3. Orgány sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD)	19
5.3.1 Prevence.....	20
5.3.2 Intervence.....	21
5.3.3 Spolupráce s dalšími institucemi.....	22
5.4 Policie České republiky (PČR).....	24
5.4.1 Prevence.....	24
5.4.2 Intervence.....	25
5.4.3 Spolupráce s dalšími institucemi.....	28
5.5 Vedení městské části.....	28
5.6 Případová konference	29
6. Závěr.....	29

Dotační program
Rodina

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Nadace Terazy Maxové dětem

NADACE JST

NADACE
AGROFERT

PRAHA

Příloha č. 1 – Užitečné kontakty při řešení situace rodin ohrožených domácím násilím.....30

Dotační program
Rodina

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Nadace Terazy Maxové dětem

NADACE JST

NADACE
AGROFERT

Dotační program
Rodina

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Nadace Terazy Maxové dětem

NADACE JST

NADACE
AGROFERT

PRAHA
7

DOMÁCÍ NÁSILÍ – TEORETICKÝ ÚVOD

1. Domácí násilí (DN)

1.1 Definice

Domácí násilí je definováno jako opakující se násilí fyzické, psychické, sexuální či sociální a ekonomické, které se vyskytuje ve vztahu mezi blízkými osobami bydlícími ve společném obydlí. Současná literatura užívá pojem *partnerské násilí* pro násilí mezi dospělými partnery/manželi; partnerské násilí je typem domácího násilí.

Domácí násilí je podle Čírtkové (2013) vymezeno následujícími znaky:

- výskyt *incidentů*, tj. přítomnost násilí (fyzického, psychického, sexuálního, sociálního, ekonomického...) mezi blízkými osobami ve společném obydlí,
- v incidentech je trvalá diferenciací rolí na ohroženou osobu (oběť) a násilnou osobu (pachatele), tj. *vztahová asymetrie*,
- opakování incidentů v podobě typického *cyklu domácího násilí*,
- případná (ne však nutná) eskalace (ve frekvenci a intenzitě násilí).

Pro identifikaci domácího násilí je důležitá současná přítomnost všech zmíněných znaků. Klíčovou roli hraje především cyklus domácího násilí. Ten má typicky tři fáze: fázi narůstání napětí, fázi násilí, fázi klidu. Střídání fází posiluje asymetrii ve vztahu mezi partnery a následné snížení schopnosti oběti řešit včas a účinně partnerovo násilí. Ve fázi klidu totiž oběť znovu uvěří v korekci a v možnost narovnání vztahu.

Tzv. *nátlakové kontrolující násilí* představuje podle citované autorky poslední novinku v teorii domácího násilí. Jde o variantu psychického týrání, pro kterou je typický permanentní deprimující nátlak a z normy vybočující kontrola oběti. Místo výše popsaného cyklu lze ve vztahu zaznamenat průběžně projevy, kterými jsou zastrahování, emocionální zneužívání, izolování, upírání potřeb, devalvování, očerňování a obviňování, prosazování vlastních privilegií, ekonomické zneužívání, nátlak a vyhrožování. Tyto projevy vedou ke vzniku vztahové asymetrie, což znamená, že slabšímu partnerovi vnutí násilná osoba pozici zcela podřízené a sloužící loutky, jež ve všem (včetně intimity) musí žádat o souhlas.

Kromě uvedených kritérií existuje podle Čírtkové (2013) řada doplňujících hledisek. Význam mají tzv. startéry pro násilné incidenty, jejichž kontextem může být konflikt, resp. kontrola. Lehčí podoby domácího násilí jsou spíše vázány na konflikty (příčinou mohou být i vnější stresy), těžší vzorce domácího násilí (intimní terorismus, závažné psychické domácí násilí) pak na uplatňování kontroly nad partnerkou/partnerem.

V literatuře jsou často rozlišovány různé podoby domácího násilí (fyzické, psychické, ekonomické, sexuální). Prakticky ve všech případech domácího násilí je přítomno násilí

psychické. Psychické násilí mnohdy předchází násilí fyzickému a také ho souběžně doprovází. Psychické násilí může mít u obětí případně závažnější následky než fyzické útoky.

Domácí násilí je nutné podle Čírtkové (2013) odlišit od:

- vzájemného násilí ve vztahu (ani u jednoho z aktérů nevzniká tzv. percepce role oběti, občasně násilí je navázáno na konfliktní situace, není přítomno uplatňování kontroly),
- vyprovokovaného násilí (startérem násilí jsou provokace jednoho z partnerů, typické např. pro soužití narcistické osobnosti s histrionskou osobností),
- patologických vztahů podmíněných obvykle poruchou osobnosti jednoho či obou partnerů (projevy vybočují z obecně sdílených norem partnerského soužití, obsahují incidenty s násilím, ale partneři nevykazují příznaky typické pro oběti ani pachatele domácího násilí).

Čírtková, L. (2013): Domácí násilí. In: Encyklopedie sociální práce. Praha: Portál

Matoušek, O. a kol. (2013) Encyklopedie sociální práce. Praha: Portál.

1.2 Domácí násilí a rozvodové/rozchodové spory

Mezi odborníky dochází k polemikám, zda je domácí násilí vždy skutečně "domácí", tj. odehrávající se ve společném obydlí. Pracovníci OSPOD i neziskových organizací dlouhodobě upozorňují na vzrůstající počet vyhocených porozvodových (porozchodových) sporů, v rámci kterých nejsou násilné incidenty výjimkou (lehání si pod auto druhému rodiči, hostilita, otevřená agrese vůči němu a před dítětem apod.).

Domácí násilí a rozvodový (rozchodový) spor se mohou prolínat a bývá velmi složité zmapovat rodinnou situaci. Je však nutné mít na paměti, že dítě trpí, ať už se jedná o jedno či druhé.

1.3 Mýty o domácím násilí

Aby se jednalo o domácí násilí, musí mezi partnery docházet k fyzickému násilí.

Jak vyplývá z definice domácího násilí, fyzické násilí je pouze jedna z jeho forem a rozhodně se nejedná o určující faktor.

Domácí násilí se vyskytuje zejména u sociálně slabších rodin s nižší úrovní vzdělání.

K domácímu násilí dochází napříč socioekonomickým statutem, násilnými osobami mohou být lékaři, učitelé, soudci apod. U rodin s vyšším socioekonomickým statutem se liší forma násilí, která bývá více sofistikovaná a hůře detekovatelná v porovnání s formami násilí u rodin s nižším socioekonomickým statutem (násilí je více zjevné).

Násilnou osobu poznáme na první pohled.

Nepoznáme. Násilné osoby mohou velmi dobře ovládat své chování a působit tedy jako solidní a sympatičtí lidé.

Kdyby žena chtěla, odejde.

Situace rozhodně není takto jednoduchá. Žena (většinou se jedná o ženy) je na partnerovi v mnoha ohledech závislá (finančně, bojí se ztráty dětí apod.). Mívá velmi nízké sebevědomí, nevěří vlastním schopnostem, a tedy ani tomu, že by zvládla fungovat bez partnera. Není výjimkou, že žena zvládne od partnera odejít až po mnoha letech vztahu a mnoha pokusech.

Malé děti násilí v rodině nevnímají, tím spíše, probíhají-li konflikty v době spánku.

Zahraniční studie ukazují, že i když kojeneček spí v jiné místnosti, zvyšuje se mu hladinu kortizolu, tj. tzv. stresového hormonu. Malé děti konflikty vnímají, a to i když spí.

Není-li násilí mířeno proti dítěti, není ohroženo.

Podle Světové zdravotnické organizace (WHO) lze dítě, které je přítomno násilí mezi rodiči, považovat za týrané, i když násilí není směřováno přímo k němu. Rodiče jsou pro dítě nejbližší vztahové osoby a násilné chování mezi nimi jej hluboce zasahuje a ovlivňuje jeho další vývoj.

2. Děti a domácí násilí

2.1 Následky domácího násilí pro psychický vývoj dětí

Soudobý výzkum ukazuje, že bez ohledu na to, zda je dítě v domácnosti přímo napadáno, či zda je jen svědkem domácího násilí, následky jsou stejné. Dítě je svědkem partnerského násilí, když v průběhu násilných incidentů vidí chování dospělých či slyší jeho projevy nebo se později seznamuje s jeho následky, např. se zraněními dospělých.

Dítě má potřebu čerpat pocit jistoty z rodinných subsystémů (např. rodičovského subsystému) a ze systému rodiny jako celku. Pokud se dítě cítí emočně nejisté, snaží se obnovit stav emoční jistoty internalizováním nebo externalizováním rodičovského konfliktu, což má vliv jak na rodinu, tak na vztahy k vrstevníkům, případně i na chování dítěte ve škole a v jiných prostředích mimo rodinu. Internalizační strategií je např. vyhýbání se rodičům, externalizační strategie může spočívat v odvádění pozornosti rodičů jinam nebo v pokusech přímo působit na rodiče v průběhu konfliktu domluvami, křikem, vlastním násilím apod. Externalizační strategie uplatňují s větší pravděpodobností děti v pubertě a starší.

Vliv domácího násilí na děti podle Pokorné (2016). Typickým bezprostředním následkem dlouhodobě zažívaného násilí v domácnosti je u dětí *negativně vyladěná emocionalita* dítěte a *negativní reakce dítěte* na konflikt dospělých osob. Jako nejrizikovější se jeví předškolní období, protože dítě má omezenou schopnost chápat konflikt rodičů a nemá vytvořené funkční vyrovnávací strategie.

Partnerské násilí má vliv na *vztah dítěte a rodiče*. Dítě může násilně se chovajícího rodiče současně milovat, ale přitom k němu i cítit nenávisť. Děti mohou mít zlost i na druhého rodiče, protože je neumí ochránit.

Ve vztahu k rodičům se dítě učí vlastnímu usměrňování pocitů a chování. Jestliže dítě zažívá špatné zacházení, může to mít za následek nedostatečnou schopnost řešit náročné situace mimo rodinu. Takové dítě může mít konfliktní vztahy s vrstevníky, může např. ubližovat slabším.

Děti z agresivního prostředí se stávají *necitlivé k násilí* anebo naopak násilí *vnímají citlivěji* než jejich vrstevníci. Častým projevem bývá *zvýšená agresivita*. Násilné jednání se může objevit i *mezi sourozenci*. Také k sourozenci – podobně jako k rodiči - může mít dítě ambivalentní vztah. Sourozenec může v některých situacích představovat podporu a v jiných situacích může sloužit jako partner pro „trénink násilí“. Vystavení dítěte násilí v rodině zvyšuje pravděpodobnost, že dítě bude v dospělosti zastávat roli agresora nebo oběti.

Řada dětí vystavených v domácnosti partnerskému násilí má *symptomy posttraumatické stresové poruchy*. Posttraumatická porucha se pojí s depresí, s úzkostí, s bleskovými vzpomínkami (tzv. flashbacks) a s poruchami chování.

V dětství prožitá negativní zkušenost s domácím násilím mezi partnery může ovlivnit pozdější rodičovské kompetence a mezi nimi zejména to, zda v dospělosti bude člověk schopen v postavení rodiče rozpoznat příznaky stresu z domácího násilí u svého syna či dcery.

Mezi dlouhodobé následky patří deprese, a to častěji u žen než u mužů. I posttraumatická porucha může přetrvávat do dospělosti. Stres spojený se zážitkem domácího násilí v dětství zkracuje délku života, protože zvyšuje riziko dřívějšího propuknutí několika nejčastějších příčin úmrtí v dospělosti.

Pokorná, I. (2016): Děti jako svědci domácího násilí ve světle výzkumu. Praha: Bakalářská práce FF UK.

2.2 Domácí násilí očima dítěte

Pokud se na domácí násilí podíváme očima dítěte, je tím přijata jiná perspektiva, než jaká je běžně využívána v práci s dospělými oběťmi či pachateli násilí. Dítě vyrůstající v násilném prostředí zažívá situace vyvolávající obavy o život či zdraví své i nejbližších dospělých. Domov se pro dítě místo zdroje bezpečí, stává prostředím traumatizujících zážitků. Dítě v takovém domově nemá dostatečnou oporu ani v jednom z rodičů, ti bývají zcela pohlceni konfliktem. Rodinné role dospělých jsou nenormální, proniknuté nezvládanou zlostí a různými obrannými strategiemi. Dítě přichází o bezstarostné dětství, osvojuje si zkreslenou představu o tom, jak má rodina fungovat.

Optimálním východiskem pro práci s dětmi, které zažívají domácí násilí, se nám proto jeví principy používané v práci s traumatizovanými dětmi.

Psychické trauma u dětí

Když dítě vyrůstá v bezpečném, stabilním prostředí, učí se empatii, učí se ovládat svoje emoce (včetně zlosti) a řešit problémy konstruktivně. Když dítě vyrůstá v prostředí, které není jisté, je pro něj klíčové, aby umělo reagovat na ohrožení, což vede k propojení jiných okruhů v mozku než u dětí, které vyrůstají v bezpečném prostředí. Jinak také hodnotí podněty, např. neutrální výraz obličeje považuje pravděpodobněji za výraz hněvu než dítě z bezpečného prostředí. Má také sklon rychleji reagovat na to, co považuje za hrozbu, celkovou reakcí typu útek nebo boj. Děti, které měly nepříznivé zkušenosti v dětském věku s dospělými, mají pak v dospělosti prokazatelně více zdravotních problémů, včetně alkoholismu, deprese, užívání nealkoholových drog, je u nich také častější partnerské násilí a sebevražedné pokusy. Vliv dětských nepříznivých zkušeností je kumulativní, což znamená, že čím více takových zkušeností jednotlivý člověk v dětství udělal, tím větší zdravotní a sociální problémy má v dospělosti. Očekávaná délka života u lidí, kteří měli víc než šest typů takové zkušenosti v dětství, je o dvacet let kratší v porovnání s dětmi, které vyrůstaly v bezpečném prostředí (Wilkins et al., 2014).

Psychické trauma je zážitek extrémního ohrožení, se kterým se dítě nedokáže v krátké době vyrovnat. Vznik psychického traumatu souvisí s aktivací tzv. **systémů přežití** v lidském mozku. V něm existují (LeDoux, 2002) dva souběžné systémy, jež řídí reakce na ohrožující podněty. První z nich, nazývaný **systém nižší úrovně**, aktivuje vývojově staré části mozku – thalamus a amygdalu; následně pomocí hormonů soubor vegetativních reakcí, které nás připravují na obranu nebo útok. Tento systém zajišťuje přežití. Je nastaven tak, aby celý pochod proběhl co nejrychleji, bez hodnocení detailů a kontextů. Druhý systém, **systém vyšší úrovně**, aktivuje vyšší struktury mozku. Vstupem do něj je – stejně jako u předešlého systému – thalamus. Ten aktivuje sensorický kortex, prefrontální kortex a temporální kortex. Tento druhý systém vyhodnocuje vnímané podněty v kontextu dostupných zkušeností a se zpožděním předává výsledek do amygdaly. Může tedy reakci systému nižší úrovně zastavit či změnit.

Schopnost tlumit primitivní reakce systému nižší úrovně není u všech lidí stejná. Může to být způsobeno vrozenou dispozicí, o níž se uvažuje u lidí s celoživotně agresivním chováním. Slabý vliv systému vyšší úrovně na systém nižší úrovně však může způsobit i silné a opakované trauma, např. týrání a zneužívání. Při reaktivaci traumatu podnětem, který připomíná nezpracovanou traumatickou situaci, příp. osobu, jež byla zdrojem traumatu, dochází k okamžité intenzivní reakci. Ta je řízena systémem nižší úrovně a nemusí být integrována do zkušeností jiného druhu. Pokud je systém nižší úrovně aktivován často a intenzivně, ukládají se do paměti vyššího systému jen roztříštěné a paniku vyvolávající vzpomínky. Narušuje se tím nejen realistické hodnocení běžných situací, ale též kontinuita konstruování vlastního já (Saxe et al., 2007). Traumatické události mohou podle těchto autorů ovlivnit také činnost další specifické mozkové struktury – parietálního kortexu. Ta vyhodnocuje poměr „zisků“ a „rizik“ vzhledem k očekávaným událostem. Nezpracované

Dotační program
Rodina

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Nadace Terazy Maxové dětem

NADACE JST

NADACE
AGROFERT

PRAHA

trauma může způsobit, že člověk vnímá možná rizika prakticky všude a ve všem. Omezuje pak svou aktivitu i okruh lidí, s nimiž se stýká. Nebo naopak nevnímá riziko adekvátně a vystavuje se situacím, ve kterých byl v minulosti ohrožen.

Traumatem pro dítě obtížněji zvládnutelným než trauma přicházející z vnějších zdrojů (např. přírodní katastrofa) je trauma přicházející ze strany pečujících osob. Pokud pro malé dítě znamená přítomnost rodiče, že se blíží uspokojení jeho potřeb, mozek aktivuje zcela jiná spojení než u jiného dítěte, pro nějž blízkost rodiče znamená křik nebo jiný typ špatného zacházení. Posilované mozkové spoje se při dalších příležitostech aktivují dříve než jiné a spouštějí konkrétní způsoby chování. Proto mohou být projevy chování u traumatizovaných dětí z pohledu nezasvěcených lidí nesrozumitelné. Z perspektivy dosavadní zkušenosti dítěte může jít o přiměřenou reakci. Čím déle jsou určité mozkové spoje posilovány, tím odolnější jsou vůči změně.

Věk dítěte a délka trvání traumatu jsou klíčovými faktory ovlivňujícími následky i možnosti nápravy. Čím je dítě menší a čím déle traumatizující vliv trvá, tím spíše se následky projeví v chování dítěte. Vývoj mozku je kontinuální a plastický proces, což dává naději na kompenzaci poškození vyvolaných traumatem.

Při hodnocení vlivu traumatu není možné spoléhat na to, co si dítě pamatuje a co sděluje. Ziegler (2000) pro potřeby práce s traumatem rozděluje paměť na dva druhy – **implicitní** a **explicitní**. Implicitní paměť zahrnuje vzpomínky a zkušenosti uložené v „nevědomých“ oblastech mozku, v limbickém systému. Sem jsou ukládány také traumatické zážitky z raného dětství. Jsou proto později obtížně dosažitelné a zpracovatelné. Vynořují se v průběhu dalšího života leckdy bez zřetelné souvislosti s aktuální životní situací. Explicitní paměť zahrnuje vědomé zachycování faktů (jmen, míst, poznatků, souvislostí mezi jevy apod.) a rozvíjí se postupně v průběhu vývoje dítěte. Explicitní paměť je, pokud jde o trauma, rovněž málo spolehlivá. Je snadno ovlivnitelná vnějšími okolnostmi i „programováním“ ze strany dospělých. Lze se setkat s tím, že si dítě idealizuje osobu, jež s ním špatně zacházela. Jde o adaptační pochod, o vytěsnění příliš traumatických zážitků. Z explicitní paměti jsou nepřijatelné vzpomínky vymazávány.

Špatné zacházení s dítětem má ve většině případů za následek jeho trvalé pocity méněcennosti, stavy úzkosti, pocity nedostatečnosti. Dítě je totiž nuceno řešit konflikt mezi svou potřebou mít v rodiči zdroj opory a potřebou bránit se jeho ohrožujícímu chování. Používá nejrůznější **obrané strategie**. Kromě již zmíněného popření spojeného s idealizací, také racionalizaci, přesunutí i tzv. identifikaci s agresorem, tj. odreagování na jiné oběti. Jiným druhem obrany je rozštěpení představy o rodiči na „dobrého“ a „zlého“. Tento rozštěp je součástí tzv. **dezorganizované vazby** na rodiče (viz níže). Rozpoznání těchto psychických obran jako obran a logiky jejich vzniku patří k nejobtížnějším úkolům profesionála, který hodnotí vliv traumatu na dítě. U dětí traumatizovaných sexuálním zneužíváním se vyvíjí buď

strach ze sexuality, nebo (spíše u větších dětí) se naopak může sexualita předčasně probudit a stát se prostředkem „odvetné manipulace“ s dospělým.

Traumatizované děti jsou nositeli komplexu, jež Bowlby (1973, 1980) nazval **negativní pracovní model**. Vnitřní pracovní model je soubor představ o sobě a o pečující osobě (osobách), který řídí vazbové chování dětí. Děti s jistou vazbou na své pečovatele mají model pozitivní, sebe pokládají za hodnotné lidi, své blízké považují za důvěryhodné a dostupné zdroje opory. Negativní pracovní model je opačný, dítě se cítí zavržené, nehodnotné a blízké lidi vnímá jako nedůvěryhodné, příp. nedostupné. V termínech eriksonovské koncepce lidského vývoje lze tento stav popsat jako chybění *základní důvěry*, jež má vzniknout v první etapě psychického vývoje člověka v raném dětství.

Negativní pracovní model se prosadí v chování dětí odmítaných matkou už velmi brzy po narození, jak dokládá Hopkinsová (1991). Odmítané děti se podle jejího přehledu ještě ve věku devíti měsíců pokoušejí o kontakt s matkou stejně často jako jejich neodmítaní vrstevníci vyrůstající s citlivě reagujícími matkami. Dotekově však kontaktují spíše vzdálenější části matčina těla než hlavu a trup. Ve druhém roce života jejich srovnání s dětmi s jistou vazbou ukazuje zásadní rozdíl, odmítané děti po odloučení od matky neprojevují žádné viditelné reakce, propadají však zlosti v situacích, ve kterých pro pozorovatele žádný stresující podnět není zjevný. Agresivita těchto dětí směřuje nejen na lidi, ale také na hračky. Kromě toho mají v chování mnoho stereotypů a zvláštní stavy „transu“.

I když se dítě z nepříznivého prostředí vymaní, může přenášet následky své traumatizace bezděčně do dalších prostředí.

Terapie dětského traumatu, vyvolaného nepříznivým působením rodiny, musí od začátku počítat s tím, že dítě nebude mít běžnou schopnost navázat pozitivní vztah s dalším dospělým. Terapeutický vztah s traumatizovaným dítětem musí stále zohledňovat skutečnost, že primární potřebou dítěte je bezpečí. Nová situace, včetně terapeutické situace, pro něj musí být od počátku jasná a přehledná. V prostředí mimo terapeutickou situaci musí být zajištěno dítěti naprosté bezpečí a nejlépe také pravidelný řád, který pocit bezpečí posiluje.

Otvírání traumatických zážitků v terapii nerespektující možnosti dítěte prokazatelně ztěžuje adaptaci dítěte na následující běžné záležitosti, např. na plnění školních povinností. Terapeutická sezení jsou pak vnímána dítětem a jeho okolím jako rušivé epizody. A vlivní dospělí mohou začít trvat na tom, aby do nich dítě přestalo docházet.

Během terapeutických sezení by se měl zpracovávat takový „materiál“, jaký je dítě schopné zpracovat. Doporučuje se rovněž zarámovat emotivní materiál do strukturovaného rámce racionálního uvažování o problému. Je to zvláště důležité udělat na konci sezení, např. otázkou na to, co se dítě dnes o sobě dozvědělo, co ho čeká v dalších hodinách.

Pokud terapie nepokračuje takovým způsobem, jaký terapeut očekává, je důvodem obvykle nějaká událost, která dítě ohrozila, nebo je postup příliš rychlý vzhledem k možnostem dítěte. Základní složky terapeutického přístupu vyjadřuje Greenwald (2005) pojmy respekt, informace, spojení a naděje.

Ze všech typů nejisté vazby na pečující osobu jsou nejčastější vazba vyhýbavá a vazba odporující (Anderson a Alexandr, 2005). **Vyhýbavá vazba** (avoidant attachment) je v jejich pojetí charakteristická tím, že dítě omezuje ty své emoce, na něž rodič reaguje s odporem, příp. na ně nereaguje vůbec. Dítě si zachovává naději, že rodič bude dostupný, ale za cenu toho, že dítě bude svou emocionalitu držet pevně na uzdě. Souběžně s tím se dítě zkouší obejít bez rodičovské opory. Tyto děti jsou typicky popisovány dospělými jako soběstačné. **Odporující vazba** (resistant attachment) je opačná strategie. Aby si dítě zajistilo pozornost rodiče, přehání své emoční projevy. Když pozornost rodiče získá, projevuje v dalším kontaktu zdráhavost nebo závislost. Tyto děti jsou popisovány dospělými jako zlobivé a velmi náročné. U extrémně těžce traumatizovaných dětí je ještě popisována **dezorganizovaná vazba** (disorganised attachment); typicky se vyskytuje u dětí zneužívaných a zanedbávaných. Ty nenašly způsob, jak pouto k rodiči udržet. Mj. proto, že rodiče je využívali k odreagování a kontrole vlastních frustrací. Jejich reakce na pečovatele je nepředvídatelná, někdy i v jediném okamžiku vysílají protichůdné významy. Mají mnoho problémů s chováním, jsou dospělými lidmi popisovány jako „nezvladatelné“.

Cílem terapeutického rodičovství je zejména oslabit naléhavost traumatu odmítnutí u těch dětí, u nichž mělo nepříznivé působení rodiče charakter vážného psychického zranění.

Vyšším cílem je vybudování jisté vazby. Někteří lidé, kteří neměli možnost vybudovat si jistou vazbu na rodiče v dětství, si později vybudují náhradní vazby, jež mají kvalitu označovanou dnes některými autory jako **zasloužená jistota**. I když typ vazby na rodiče v raném dětství predikuje vazby na jiné lidi v pozdějším věku, nejde o osudové naprogramování; změna možná je. Všechny podmínky změny nejsou jasné, určitě však k nim patří jistá nezdolnost na straně dítěte a příležitost k tomu navazovat korektivní vztahy v době, kdy je dítě vystaveno nepříznivému vlivu rodiče, i možnost a schopnost navazovat takové vztahy v pozdější době.

Prostředkem k budování jisté vazby je vyjadřování opravdového zájmu o dítě a vytváření situací, v nichž je to přirozené. To není totéž jako chválení dítěte za každou cenu a v jakékoli situaci. Spíše než hluboké rozhovory od srdce k srdci pomáhají hry a společné činnosti centrující pozornost dítěte mimo vztah k dospělému. Zaměření pozornosti dítěte jinam než na kvalitu vztahu s dospělým nepřímo pomáhá žádoucí kvalitu tohoto vztahu rozvíjet.

Obtížnost terapeutického rodičovství spočívá především v nároku na překonání přirozeného způsobu reagování. Dítě s nejistou vazbou vnáší do kontaktu s blízkými lidmi buď nedostatečné odezvy, nebo nepřiměřené, negativní reakce. Má-li se kontakt udržet na úrovni, která bude pro dítě terapeutická, a zároveň pro dospělé snesitelná, je třeba komunikační handicap dítěte kompenzovat. Více než na projevy dítěte je nutné **orientovat se**

na potřeby, jež se za těmito projevy dají vytušit, a reagovat spíše na ně. I když se pečovatel naučí takovému dvoukolejnému vnímání dítěte a dokáže zabrzdit reflexivní negativní reakce, nevyhnutelně nastanou situace, kdy bude projevy dítěte zaskočen a „vykolejen“. Zdroje pro zvládnutí těchto náročných situací by měl dospělý nacházet jinde než v bezprostředním kontaktu s ohroženým dítětem. Jedním se zdrojů je pevné partnerské pouto s dospělým, který se také na výchově dítěte podílí. Dalším zdrojem mohou být vztahy v širší rodině a podpora profesionálů.

Souvisejícím nemalým nárokem pro pečující osobu je najít v konkrétních situacích hranici mezi vyhováním požadavkům dítěte a jeho frustrováním. **Konzistentní pravidla** jsou při výchově dětí zdrojem jistoty. Pečovatel musí být v některých situacích respektovanou autoritou, což jsou obvykle situace, kdy se dítěti něco nelíbí. Významnější než bezprostřední pocit dítěte je pak srozumitelnost hranic dovoleného chování (vysvětlování zásahu, které je někdy možné až ex post), nemění se způsob uplatňování pravidel a stálý ohled na důstojnost dítěte (reakce dospělého by neměla dítě ponižovat).

Podmínkou vzniku terapeutického rodičovství je osobnost dospělého, která má předpoklady pro podporu jisté vazby dítěte vůči sobě. U větších dětí, které se přirozeně stýkají s větším okruhem lidí, by tyto kvality měli mít i oni. Obtížnost úlohy pečovatele spočívá také v tom, že by měl ovlivňovat vztahy dítěte k jiným lidem než k sobě, přičemž i tyto vztahy by měly být terapeutické.

Anderson, C. L., Alexander, P. C. (2005). **The effects of abuse on children's development**. In F. Talley (ed.): **Handbook for Treatment of Abused and Neglected Children**. New York: The Haworth Social Practice Press.

Bowlby, J. (1973). **Attachment and Loss**. Vol 2: Separation: Anxiety and Anger. New York: Basic Books.

Bowlby, J. (1980). **Attachment and Loss**. Vol 3: Loss: Sadness and Separation. New York: Basic Books.

Centrum LOCIKA (2016). **Metodika hodnocení situace dítěte a práce s celou rodinou ohroženou domácím násilím**. Praha: Centrum LOCIKA.

Centrum LOCIKA (2016). **Termíny používané v kontextu práce s celou rodinou ohroženou domácím násilím**. Praha: Centrum LOCIKA.

Greenwald, R. (2005). **Child Trauma Handbook**. New York: The Haworth Maltreatment and Trauma Press.

Hopkins, J. (1991). **Failure of the holding relationship**. In C. M. Parkes et al.: Attachment across the Lifecycle. London: Routledge.

LeDoux, J. (2002). **Synaptic Self**. New York: Viking Press.

Saxe, G. E., Ellis, H. B., Kaplow, J. B. (2007). **Collaborative Treatment of Traumatized Children and Teens**. New York: Guilford Press.

2.3 Jak poznat, že je dítě ohrožené domácím násilím

Tuto otázku řeší zejména pedagogové: zda už se jedná o domácí násilí, zda ještě ne a jak mohou své podezření ověřit. Otázka, zda se v rodině odehrává domácí násilí či ne, však patří výhradně do kompetence odborníků – psychologů a sociálních pracovníků zabývajících se problematikou domácího násilí, policie (ideálně v úzké spolupráci). Vyhodnocení situace v rodině není jednorázová záležitost, ale proces trvající v řádu měsíců, během kterého je nutné komplexní zmapování napříč profesemi (jejich spolupráce je zásadní). Dílčí rizikový projev (viz níže) by sice měl být signálem ke zvýšení pozornosti, nikoli však důvodem pro podezření na domácí násilí v rodině.

Je také důležité mít na paměti, že i když se v rodině domácí násilí neodehrává, neznamená to, že se dítě netrápí a nepotřebuje pomoc.

Jak tedy poznat, že se v rodině dítěte něco děje? S jistotou nijak. Co však poznat lze, jsou projevy dítěte, které na zatěžující rodinnou situaci mohou upozorňovat.

Rizikové projevy v předškolním věku

Regresní vývoj

- Opožděný řečový vývoj: následky neadekvátní emoční zátěže, které znamená domácí násilí, mohou být totožné, jako projevy vývojové dysfázie. Diagnostika vývojové dysfázie je nejčastější diferenciatně diagnostická chyba, kvalitní diagnostika je proto zásadním nástrojem.
- Ztráta již osvojených dovedností: dítě, které jedlo samo, musí být opět krmeno, dítě, které nepotřebovalo pleny, se znovu začne počůrávat (tzv. sekundární enuréza) apod.

Poruchy spánku, noční můry

Rizikové projevy v mladším školním věku

Dětská deprese

- Dětská deprese má oproti depresi u dospělých rozdílné projevy - poruchy chování a pozornosti (nikoli pouze bolesti hlavy, břicha). Dochází tedy často k chybnému označení jako ADHD.
- Pokud se dítěti nedostane včasné pomoci, rozvine se dětská deprese v chronickou podobu a v období adolescence, dospívání a dospělosti se již jedná o psychiatrický problém.

Poruchy chování

Hlavně ke konci mladšího školního věku, v 10, 11 letech.

Je znatelný genderový rozdíl:

- chlapci tendují spíše k identifikaci s agresorem
- dívky k poruchám příjmu potravy, sebepoškozování

Útěky z domova, krádeže

Deprivace, zanedbání

Zvláště u závažnějších forem domácího násilí, kde jsou rodiče zcela zahlceni konfliktem, a nemají kapacitu věnovat čas dětem.

Shrnutí

- Jakákoli změna v chování dítěte by měla být signálem k pozornosti pedagoga. Zároveň je však nutné mít na paměti, že rizikový projev chování nemusí znamenat domácí násilí.
- Pedagogové v mateřských školách (MŠ) a na prvním stupni základních škol (ZŠ) mají velký prostor k zaregistrování změn v chování dítěte. V těchto institucích tráví dítě mnoho času a děti jsou mnohem více spontánní než ve starším věku (neumějí tolik skrývat, přetvařovat se).
- Čím dříve podchytíme, že se v rodině dítěte něco děje, tím méně náročná a krátkodobější intervence je potřeba.
- Vzhledem ke složitosti dynamiky domácího násilí je pro účinnou pomoc rodině nutná spolupráce odborníků napříč profesemi.

3. Centrum LOCIKA

Centrum LOCIKA bylo otevřeno v květnu 2015. Jeho služby jsou poskytovány v rámci pověření k sociálně právní ochraně dětí pro oblast odborného poradenství pro péči o děti.

Posláním centra LOCIKA je pomáhat dětem, které zažily domácí násilí, obnovit pocit bezpečí a zdravé vztahy k rodičům

Centrum poskytuje komplexní pomoc a podporu při vyrovnávání se s dopady domácího násilí na psychosociální vývoj dítěte, vztahy k rodičům a k dalším lidem s hlavním cílem pomoci dětem realizovat jejich právo na dětství bez násilí a vyrovnat se s důsledky domácího násilí.

Dílními cíli jsou:

- pomoci dospělým zajistit bezpečí pro dítě a podpořit stabilizaci rodinné situace,
- podpořit obnovu zdravých vztahů dětí a dospělých,
- předejít transgeneračnímu přenosu patologických vzorců chování,

- podpořit oba rodiče v jejich rodičovských kompetencích a dovednostech tak, aby mohli zůstat dostatečně dobrými rodiči,
- ochránit dítě před sekundární viktimizací.

Cílovou skupinou centra LOCIKA jsou děti ohrožené domácím násilím a jejich rodiče nebo jiné osoby odpovědné za jejich výchovu z Prahy a Středočeského kraje. Zpravidla jde o děti vysoce ohrožené.

Kapacita centra LOCIKA je 150 dětí ročně a je evidentně nedostačující. V celé ČR je průměrně ročně evidováno 2500 případů domácího násilí v rodinách s dětmi. Případů neevidovaných příslušnými orgány je násobně více. Je zřejmé, že center toho typu by mělo v ČR existovat více, minimálně jedno na krajské úrovni.

Centrum poskytuje tyto základní druhy činností:

1. *Zmapování, posouzení situace dítěte a rodičů, plánování práce.*
2. *Terapie a podpora ohroženého dítěte:*
  - psychodiagnostika dětí,
  - psychoterapeutické skupiny pro děti od 6 let,
  - arteterapeutické skupiny pro děti od 4 let,
  - individuální psychoterapie pro děti od 2 let.
3. *Ochrana dítěte před sekundární viktimizací (což je zejména příprava a doprovod dítěte k výsledkům a dalším jednáním na institucích)*
4. *Podpora rodičovských kompetencí a vztahu rodič - dítě:*
  - skupiny na podporu odpovědného rodičovství pro dospělé oběti násilí,
  - skupiny na podporu odpovědného rodičovství a zvládnání agresivity pro dospělé pachatele násilí,
  - videotrénink interakcí (VTI),
  - terapeutická setkání dítěte s rodičem na zlepšení vzájemného vztahu,
  - individuální poradenství pro rodiče v oblasti psychologické, pedagogicko-výchovné, sociálně-právní.

Dotační program
Rodina

DOMÁCÍ NÁSILÍ – MEZIOBOROVÁ SPOLUPRÁCE V RÁMCI KOMUNITNÍ SKUPINY PRAHY 7 PRO ŘEŠENÍ PŘÍPADŮ DOMÁCÍHO NÁSILÍ S OHLEDEM NA ZÁJEM DÍTĚTE (KOS)

4. Význam mezioborové spolupráce pro podporu rodin, kde se odehrává domácí násilí

Proč je mezioborová spolupráce tak důležitá? Domácí násilí je velmi složitý jev. Narušení rodinných vztahů (někdy až patologické) různým způsobem zasahuje všechny členy rodiny, zejména děti. Účinná pomoc rodině proto musí zahrnovat podporu jednotlivých členů, podporu vzájemných vztahů, ale také ochranu před ohrožením, které narušené vztahy mohou představovat. Není v možnostech jedné organizace, ale ani jedné profese, takovéto široké spektrum podpory poskytnout. V možnostech plynoucích z dobře nastavené mezioborové spolupráce však ano.

Účinná podpora znamená kvalitní zmapování situace (psychologická diagnostika, informace ze školských zařízení apod.), která následně umožňuje nastavení konkrétních podpůrných opatření (individuální psychoterapie, skupinová psychoterapie, přístup pedagogických pracovníků, způsob vedení výslechu, provázení trestním řízením apod.).

Kvalitní podpora v neposlední řadě znamená také eliminaci sekundární viktimizace, tj. opětovné zraňování oběti v důsledku špatně vedených výslechů, opakování výslechů, medializace apod.

Mezioborová spolupráce na lokální úrovni, v našem případě v rámci MČ Praha 7, znamená krom přínosů popsaných výše také výhodu osobních kontaktů, které mohou spolupráci významně usnadnit.

Co rodina ohrožená domácím násilím potřebuje?

Ohrožená osoba (ve většině případů žena)

- zázemí po odchodu od pachatele – ubytování, finance,
- sociálně-právní poradenství,
- informovanost o možnostech řešení své situace,
- podpora v oblasti rodičovských kompetencí,
- podpora (bezpečné) komunikace s druhým rodičem,
- psychologická podpora.

Násilná osoba

- respekt, presumpce nevinny,
- podpora v náhledu na své chování,
- terapeutický prostor pro zpracování příčin a následků svého chování,
- podpora v oblasti rodičovských kompetencí,

- podpora (bezpečné) komunikace s druhým rodičem,
- možnost naučit se modely chování, které nikoho v rodině neohrožují.

Dítě

- možnost zachovat vztah s oběma rodiči,
- stabilizace situace v rámci celé rodiny (vztahy se sourozenci, prarodiči apod.),
- terapeutický prostor pro zlepšení vztahu s násilným rodičem (je-li to v zájmu dítěte!),
- čas a prostor k adaptaci na novou situaci.

5. Role institucí zapojených do KOS

Co mohou pro rodiny ohrožené domácím násilím udělat instituce zapojené do KOS? Setkání KOS ukázala, že každá instituce může být užitečná jak v oblasti prevence (většinou sekundární, tj. včas zachytit problém a snažit se eliminovat rizika jeho prohloubení), tak intervence (konkrétní kroky podporující rodinu).

5.1 Nestátní neziskové organizace (NNO)

5.1.1 Prevence

- osvěta o problematice domácího násilí – např. kampaně LOCIKY (Co je doma normální, O čem děti nesní, 7 příběhů z LOCIKY), Asociace pracovníků intervenčních center (Mlčení bolí) atp.,
- realizace besed, přednášek na školách.

5.1.2 Intervence

Rodiče

- krizová intervence,
- podpora v procesu rozhodování, možnostech řešení - telefonické linky, sociálně-právní poradenství (včetně možnosti anonymního poradenství),
- provázení trestním řízením (např. doprovod k soudu a do dalších institucí), poskytování právních informací obětem trestné činnosti dle zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů,
- psychologická podpora,
- podpora a posilování rodičovských kompetencí,
- nácvik chování, které není pro ostatní členy rodiny ohrožující.

Dítě

- krizová intervence,
- psychologická podpora,
- respekt jeho potřeb – výsledná podpora pro rodinu by měla zohledňovat především potřeby dítěte.

Dotační program
Rodina

5.1.3 Spolupráce s dalšími institucemi

NNO a orgán sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD)

Děti ohrožené domácím násilím patří dle § 6 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, mezi vysoce ohrožené děti (písmeno g). Spolupráce s OSPODem je proto nutná.

- Odborné poradenství pro ohrožené i násilné osoby.
- Ubytování pro ohroženou osobu a děti (bez možnosti odejít na bezpečné místo není možné realizovat další kroky, např. azylové domy na utajené adrese).
- Odborná podpora pro děti, včetně psychologické diagnostiky.
- Vypracování zprávy o zjištěních v rámci spolupráce s rodinou a doporučení dalších kroků.
- IPOD – individuální plán ochrany dítěte (zmapování a analýza situace rodiny, konkrétní kroky k řešení).
- Případové konference (viz kapitola 5.6).

5.2 Mateřské a základní školy

Pedagogové v MŠ a na prvním stupni ZŠ mají velký prostor k zaregistrování změn v chování dítěte, které mohou signalizovat problémy v rodině (rizikové projevy chování, dítě se samo svěří). V kompetenci pedagogů není podrobně zjišťovat, zda a co konkrétně se děje. Mohou ovšem **významným způsobem pomoci jinak**.

5.2.1 Prevence

Školy (zejména základní) mohou cíleně realizovat aktivity, které otevřeně popisují domácí násilí, a které tedy mohou vést k podpoře ochoty a odvahy dětí (ale také rodičů) svěřit se přímo pedagogovi, či se obrátit o pomoc na kompetentní organizaci.

- Téma v rámci (informační přednášky, či besedy (případně kombinaci obojího).
  - Příspěvek si připraví sám pedagog. Zde je ovšem nutné zdůraznit, že domácí násilí je téma, které se nás často nějak osobně dotýká. Pokud je pedagog nemá dobře zpracované, nemůže být podporou pro žáky.
  - Využití dostupných materiálů, např. videa youtubera VladaVideos (vytvořená v rámci osvětové kampaně Centra LOCIKA Co je doma normální).
  - Pozvání externího odborníka.
- Tematická beseda pro rodiče.
  - Např. před třídními schůzkami. Beseda by měla být zaměřena zejména na možnosti pomoci, aby potenciální ohrožená osoba nedostala strach.

Co by šlo udělat více

- Proškolení pedagogů.
  - Nabízí Centrum LOCIKA.

- Odbor školství MČ Praha 7 nabízí možnosti proškolení 3 – 4 zástupců z každého zařízení (MŠ, ZŠ).
- Detekce domácího násilí školním psychologem. Pozice školního psychologa však bohužel není na školách standardní.

5.2.2 Intervence

Máme podezření, že se v rodině dítěte něco děje. Co dál? Jedna z klíčových otázek, které pedagogové řeší.

Školy se mohou ocitát pod velkým tlakem z obou stran – ze strany rodiče, který se cítí jako oběť a žádá porozumění, i ze strany rodiče, který je označen za násilného a vyžaduje respektování svých práv. Úkolem ani kompetencí školy není v žádném případě určit, na čí straně je pravda. Pedagogové by se proto měli snažit těmto tlakům nepodlehnout a s rodiči řešit pouze to, co se týká dítěte.

Rodiče

Na setkáních v rámci KOS byly definovány následující možnosti:

- Dát rodičům kontakty na organizace, které mohou pomoci (viz seznam na konci metodiky).
- Pokud rodiče kontakty nevyužijí, oznámení na OSPOD.
- Finanční pomoc rodině: školy mají fondy solidarity, ze kterých lze uhradit např. kroužky či tábor.

Dítě

- Vyslechnout jej a předat kontakty.
- k pohovoru s dítětem není dle *zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, nutný souhlas rodičů: „Dítě má právo požádat orgány sociálně-právní ochrany a zařízení sociálně-právní ochrany, pověřené osoby, školy, školská zařízení a poskytovatele zdravotních služeb o pomoc při ochraně svého života a dalších svých práv; tyto orgány, právnické a fyzické osoby a pověřené osoby jsou povinny poskytnout dítěti odpovídající pomoc. Dítě má právo požádat o pomoc i bez vědomí rodičů nebo jiných osob odpovědných za výchovu dítěte (§ 8)“.*
- Brát vážně to, co říká, nebagatelizovat, nesnažit se hodnotit.

Co by šlo dělat lépe

Informování OSPODu školou vnímají pedagogové jako velmi problematický bod. Chtějí dítěti pomoci, ale zároveň se bojí, že oznámení vše spíše zkomplikuje, příp. se obrátí proti nim (stížnosti, žaloby). Postrádají mezičlánek mezi školou a OSPODem:

- Školní psychologové.

- Psycholog jako zaměstnanec úřadu – příklad dobré praxe na OSPOD MČ Praha 20 – Horní Počernice (viz kapitola 5.3).

5.2.3 Spolupráce s dalšími institucemi

Škola a OSPOD

- OSPOD MČ Praha 7 apeluje na školy, aby dávaly průběžné zprávy v případě podezření na domácí násilí (nemusí nahlašovat vyučující, ale výchovný poradce). Tato oznámení nemohou být vedena jako anonymní, jsou však založena do důvěrné části spisu (k té rodiče nemají přístup).
- OSPOD má právo promluvit s dítětem, u kterého je podezření, že spadá pod § 6 zákona o sociálně-právní ochraně dětí (více viz kapitola 5.3) v prostorách školy a škola musí rozhovor umožnit. Přítomnost ani souhlas zákonného zástupce nejsou nutné (§ 8 zákona č. 359/1999 viz výše) - zákonný zástupce je informován až poté.
- OSPOD je vázán mlčenlivostí. Může škole nahlásit pouze informaci, že případ dítěte prošetřuje. O průběhu a závěru případu informovat nesmí.

Škola a NNO

- Školy mohou rodičům i dětem předat kontakty na NNO, které mohou pomoci.
- Konzultace v Centru LOCIKA: LOCIKA školám nabízí i anonymní (tj. bez nutnosti uvést jméno dítěte) konzultaci. V případě nutnosti vše potřebné nahlásí příslušným orgánům.

Škola a Police ČR (PČR)

- Pedagog může být povolán jako svědek k soudu.
- PČR může požádat o vyhotovení zprávy.

Z čeho lze čerpat

- Metodické doporučení MŠMT k primární prevenci rizikového chování (MSMT-44400/2014)

5.3. Orgány sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD)

Sociální pracovníce/pracovník OSPOD figurují v roli opatrovníka a zmocněnce pro dítě (advokát pro dítě).

V týmu OSPOD může, ale také nemusí být pracovníce/pracovník specializovaná/ý na problematiku domácího násilí.

Ohledně domácího násilí kontaktují OSPOD ve většině případů matky, které však často nejsou připravené odejít od partnera/manžela, neboť se bojí ztráty dítěte. OSPOD nemůže převzít zodpovědnost za matku a nutit ji do nějakého rozhodnutí. Dává doporučení a informace (např. dopady DN na psychiku dětí).

OSPOD může samozřejmě kontaktovat také samo dítě. Obecně má podle zákona č. 359/1999 právo obrátit se na OSPOD kdokoli, kdo má podezření na dítě ohrožující dění v rodině (viz níže). OSPOD se musí zabývat každou informací nahlášenou jakoukoliv cestou (telefonicky, osobně, písemně, anonymně).

Každý, kdo přijde do kontaktu s dětmi, má právo obrátit se na orgán sociálně právní ochrany dítěte a upozornit na:

- porušení povinností nebo zneužití práv vyplývajících z rodičovské odpovědnosti,
- skutečnost, že rodiče nemohou plnit povinnosti vyplývající z rodičovské odpovědnosti,
- skutečnosti uvedené v § 6 písm. b) až h), tj. týkající se dětí:

b) které byly svěřeny do výchovy jiné osoby odpovědné za výchovu dítěte, pokud tato osoba neplní povinnosti plynoucí ze svěřeni dítěte do její výchovy;

c) které vedou zahálčivý nebo nemravný život spočívající zejména v tom, že zanedbávají školní docházku, nepracují, i když nemají dostatečný zdroj obživy, požívají alkohol nebo návykové látky, jsou ohroženy závislostí, žijí se prostitutí, spáchaly trestný čin nebo, jde-li o děti mladší než patnáct let, spáchaly čin, který by jinak byl trestným činem, opakovaně nebo soustavně páchají přestupky nebo jinak ohrožují občanské soužití;

d) které se opakovaně dopouští útěků od rodičů nebo jiných fyzických nebo právnických osob odpovědných za výchovu dítěte;

e) na kterých byl spáchán trestný čin ohrožující život, zdraví, svobodu, jejich lidskou důstojnost, mravní vývoj nebo jmění, nebo je podezření ze spáchání takového činu;

f) které jsou na základě žádostí rodičů nebo jiných osob odpovědných za výchovu dítěte opakovaně umísťovány do zařízení zajišťujících nepřetržitou péči o děti nebo jejich umístění v takových zařízeních trvá déle než 6 měsíců;

g) které jsou ohrožovány násilím mezi rodiči nebo jinými osobami odpovědnými za výchovu dítěte, popřípadě násilím mezi dalšími fyzickými osobami;

h) které jsou žadateli o udělení mezinárodní ochrany, azylanty nebo osobami požívajícími doplňkové ochrany, a které se na území České republiky nacházejí bez doprovodu rodičů nebo jiných osob odpovědných za jejich výchovu;

pokud tyto skutečnosti trvají po takovou dobu nebo jsou takové intenzity, že nepříznivě ovlivňují vývoj dětí nebo jsou anebo mohou být příčinou nepříznivého vývoje dětí.

5.3.1 Prevence

OSPOD má ze zákona povinnost aktivně vyhledávat ohrožené děti. Čím dříve se podaří riziková situace podchytit, tím rychleji a snadněji je možné ji řešit (pokud jsou řešení pro

rodinu vhodně zvolená), tj. předejít traumatizaci dítěte. Spolupráce s dalšími institucemi má v tomto zásadní roli.

5.3.2 Intervence

V případě na podezření, že se v rodině odehrává DN, se s rodinou pracuje, jako by se tam skutečně odehrávalo, a to až do doby, než se případně prokáže opak.

Pokud rodina nespolupracuje, může OSPOD:

- Nařídit mediaci. Rodiče na ni však mohou přijít, ale nespolupracovat, za což je možné udělit pokutu. Represe však nebývá užitečná.
- Podat návrh na předběžné opatření, tj. na soudní rozhodnutí, které upravuje poměry dítěte do doby, než dojde k pravomocnému rozhodnutí soudu.
- Rychlé předběžné opatření (§ 76a občanského soudního řádu): soud musí rozhodnout do 24 hodin (včetně víkendů). Návrh na rychlé předběžné opatření může podat pouze OSPOD.
- Pomalé předběžné opatření (§ 76b občanského soudního řádu): soud musí rozhodnout do 7 dnů. Návrh na pomalé předběžné opatření může podat každý občan.

Rodiče

- Úkolem OSPOD není vyřešit, zda se v skutku jedná o DN (dle trestního zákoníku toto přísluší pouze orgánům činným v trestním řízení) či určit, kdo je násilná a kdo ohrožená osoba. Úkolem OSPOD je chránit zájmy dítěte.
- OSPOD musí jednat s oběma rodiči – vyslechnout, nabídnout podporu, kontakty apod.
- Motivace ohrožené osoby k řešení (nikoli však donucování).
- OSPOD dává podnět na policii. Ohroženou osobu o tomto vždy informuje, byť ta nemusí souhlasit. OSPOD má však povinnost případ nahlásit.
- Každý rodič nese rodičovskou zodpovědnost. Má-li rodič podezření na násilné chování ze strany druhého rodiče, či o tomto chování ví, má povinnost podat trestní oznámení. V případech DN to ale může mít fatální následky pro ohroženou osobu.

Dítě

- Pohovory s dítětem: sociální pracovníce a pracovníci OSPOD jsou ve způsobu vedení rozhovoru s dítětem proškoleni, přítomny jsou vždy dvě osoby.
- Ochrana dítěte: pokud dítě nahlásí problém, OSPOD musí jednat. Dítě je ale vždy předem informováno o veškerých krocích.
- OSPOD svolá případovou konferenci (viz kapitola 5.6).

Dotační program
Rodina

- Podezřelý z páchání DN se před dítětem neoznačuje jako násilník, odsuzuje se jeho chování. Pro dítě je to stále rodič a jeho vztah k němu většinou není pouze negativní - bývá často ambivalentní, příp. je dítě identifikované s otcem a obdivuje ho.
- Vypracování zprávy pro soud či PČR.

5.3.3 Spolupráce s dalšími institucemi

Při spolupráci musí OSPOD dodržovat následující:

- OSPOD jedná pouze s rodiči či osobami odpovědnými za výchovu. Se širší rodinou jedná pouze se souhlasem rodičů, bez kterého ji nesmí ani o ničem informovat.
- Do spisů OSPOD mohou kromě zaměstnanců OSPOD nahlížet pouze rodiče (na základě písemné žádosti) a jejich zmocněnci.
- Dle zákona č. 359/1999 může OSPOD podávat informace pouze soudu a PČR (PČR však nesmí nahlížet do spisů). Jediný způsob, jak se jiné subjekty mohou o případu dozvědět více, je účast na případové konferenci (viz kapitola 5.6).
- Mlčenlivost v případě azylového bydlení pro matku a dítě (nesmí sdělit, kde se matka a dítě nachází, musí však mít přehled, jak se dítěti daří).

OSPOD a školy

- Účast školy na případových konferencích. Je důležité, aby škola poskytla co nejvíce informací o dítěti (zhoršení prospěchu, dítě nenosí svačiny, vymlouvá se z tělocviku, nechce se převlékat).

Příklad dobré praxe: psychologka jako zaměstnanec OSPOD (model Městské části Praha 20)

- Součástí práce činnost na ZŠ a MŠ v rámci městské části (MČ), kdy je psychologka k dispozici (dětem i pedagogům) minimálně jeden den v týdnu (v případě potřeby kdykoli).
- Tato pozice slouží jako spojnice mezi terénem (školami a školkami) a úřadem. Pedagogové mají možnost se na psychologku kdykoli obrátit. Snadná dostupnost, „nizkoprahovost“ psychologky, je důležitým faktorem usnadňujícím detekci rizikových dětí.
- Psychologka se např. může přijít podívat na dítě do třídy, promluvit s ním a na základě zjištěného domluví s pedagogem další postup.
- Pravidelná přítomnost psychologky eliminuje případnou stigmatizaci - děti její činnost vnímají jako běžnou součást školy, nikoli jako něco pro „nenormální“. Dalším důležitým přínosem pravidelné přítomnosti je možnost nechat si na vyhodnocení situace dítěte více času. Rizikové projevy dítěte mohou sice signalizovat problémy v rodině, ale také nemusejí. Čím více se jistí, tím lépe se nastavují další kroky. Navíc, dítě je ne vždy ochotné svěřit se ihned, potřebuje čas.

Dotační program
Rodina

- Není výjimkou, že rizikové děti se navzájem znají a kamarádí spolu, a to i napříč školami. Psycholožka si časem vytvoří přehled.
- Psycholožka spolupracuje nejen se školami, ale také s nízkoprahovými zařízeními pro děti a mládež (NZDM). Sociální pracovnice OSPOD zase s místním oddělením Policie ČR (MOP), obvodním i krajským ředitelstvím PČR a NNO. Výsledná síť podpory dítěte je proto velmi komplexní.
- V některých případech je na OSPOD ve spolupráci s psycholožkou možné realizovat asistované styky.

OSPOD a PČR

- OSPOD dohlíží na naplňování zájmů dítěte. Pokud postup PČR shledá jako nevyhovující (např. podhodnocení situace), může podat trestní oznámení přes státní zastupitelství. OSPOD může státní zastupitelství kontaktovat také s prosbou o radu, jak dále postupovat.
- PČR by měla OSPOD informovat vždy, zasahuje-li z jakéhokoli důvodu v rodině s nezletilými dětmi, příp. jej k zásahu přizvat. Ne vždy se tak ale bohužel děje. Pokud tedy OSPOD není o ohroženém dítěti informován z jiných zdrojů, nemá šanci se o takovém dítěti dozvědět.

Co by šlo dělat lépe

- V případech popsaných výše kontaktovat OSPOD vždy.
- PČR může na OSPOD zavolat i ohledně konzultace (OSPOD disponuje tzv. pohotovostním telefonem, na který je možné dovolat se 24 hodin denně).
- Spolupráce PČR s OSPOD eliminuje zbytečné zatěžování rodiny (příklad z praxe, kdy byla rodina odvezena k výsledku v pozdních hodinách, i když jedna z podmínek pro výslech dítěte je jeho ukončení nejdéle ve 22:00 hod., v nočních hodinách nebyl zajištěn odvoz domů).

Vykázání z pohledu OSPOD

- Mohou se zhoršit podmínky pro matku a dítě (musí změnit své prostředí).
- Vykázání nemusí znamenat rozpad rodiny a další problémy, je ale často spouštěčem pro další kroky a možné komplikace.

OSPOD a další instituce

- **Intervenční centrum** má povinnost nahlásit případy DN v rodinách s nezletilými dětmi.
- **Dětské psychologové.** Praha má bohužel nedostatek dětských psychologů, děti tak čekají na vyšetření až dva měsíce.
- **Úřady práce (ÚP).** Úřady práce posuzují nárok na dávky státní sociální podpory a vyplácí je. Není bohužel výjimkou, že se podpora rodiny ohrožené DN komplikuje

v důsledku přístupu ÚP, co se výplaty dávek týče. OSPOD by uvítal spoluúčast pracovníků ÚP a jejich aktivní komunikaci.

5.4 Policie České republiky (PČR)

PČR je jedinou institucí v rámci KOS, jejímž úkolem je určit, zda dění v rodině odpovídá skutkové podstatě trestného činu, zjistit, kdo je násilná osoba (v policejní terminologii podezřelá osoba, po prokázání viny pachatel) a kdo ohrožená osoba (v policejní terminologii poškozená osoba).

5.4.1 Prevence

S oblastí prevence úzce souvisí pojem viktimizace. Výraz "viktimizace" označuje proces, ve kterém se jedinec stává obětí trestného činu. Běžně se rozlišují dvě fáze viktimizace: viktimizace primární a viktimizace sekundární.

Primární viktimizace zahrnuje všechny interakce, které probíhaly mezi pachatelem a obětí v době spáchání trestného činu, a dopad na oběť vyplývající z této interakce nebo z trestného činu samotného; včetně změn oběti ve vnímání sebe samé a hledání odpovědí na otázku, jak mohla oběť ovlivnit chování pachatele.

Po spáchání trestného činu se rozvinou specifické interakce oběti s dalšími osobami a institucemi (včetně orgánů činných v trestním řízení). Pokud tyto interakce mají na oběť negativní dopad, označuje se to jako sekundární viktimizace. Zdroji sekundární viktimizace mohou být kromě státních orgánů vyšetřujících trestný čin také media i sám pachatel, pokud zavražďuje oběť, někdy je to dokonce i vlastní rodina oběti.

PČR může postupovat tak, aby se co nejvíce zvýšila pravděpodobnost vyřešení případu (sdělení obvinění, ale také vyvrácení falešného obvinění) a nedocházelo k sekundární viktimizaci. U dětí se specificky jedná o způsob vedení výslechu – neadekvátní přístup může vést k traumatizaci dítěte a odmítání další spolupráce.

Z hlediska prevence je důležité také včasné oznámení na PČR. Trestní oznámení na služebnu PČR může podat kdokoliv, nesmí však nikoho úmyslně obvinít. V případě neprokázání trestného činu se nemusí obávat postihu.

Jak může PČR eliminovat riziko sekundární viktimizace?

Případy DN je náročné dovést do zdárného konce už z důvodu dynamiky násilného vztahu. Zkušenosti z praxe ukazují, že ohrožená osoba se dostává zpět do normálního života spíše méně často. Není bohužel výjimkou, že během soudu (či po soudu) přestane být motivována svou situací řešit, nechce si ji připomínat a většinou přestává spolupracovat – říká, že se vlastně nic nestalo a chce se vrátit k násilné osobě (např. i z důvodu ekonomické závislosti). Přáním ohrožené osoby bývá i to, aby se vztah mezi ní a partnerem vrátil do původního stavu. Pokud ohrožená osoba nechce spolupracovat, nemůže služba kriminální policie a vyšetřování (SKPV) nic dělat.

Profesionální přístup PČR je proto v případech DN obzvláště důležitý.

Ohrožená osoba

- Adekvátní přístup při výslechu, tj. bez bagatelizace (snižování závažnosti řečeného), negativního hodnocení výpovědi apod.
- Znalost problematiky – ohrožená osoba může působit nedůvěryhodně, což ovšem nemusí vypovídat o její skutečné nedůvěryhodnosti, ale špatném psychickém stavu v důsledku zažívání domácího násilí (nízká sebehodnota a sebevědomí, strach mluvit o tom, co se stalo apod.).

Co je možné ohrožené osobě poradit, nechce-li nic řešit soudní cestou:

- Obrátit se na intervenční centrum a jiné organizace, které pomáhají a mají možnost pomoci (sepsání návrhu na rozvod, zrušení trvalého pobytu násilné osoby aj.).
- Sdílet, kde může získat informace (aby věděla, kam se může obrátit a problém řešit).
- Je dobré mít s sebou oporu (rodinu, kamarády, zmocněnce u soudu aj.). Psychická podpora je pro poškozenou osobu velmi důležitá.
- Poučit, že se na PČR může kdykoli obrátit znovu.

Dítě

- Profesionální vedení výslechů.
- Dobrá praxe. Na SKPV I je na oddělení zaměstnána dětská psychologka. Má možnost nahlédnout do materiálů či hovořit s rodiči, aby mohla zmapovat situaci dítěte. Mluvili s dítětem jako první psycholog, snižuje se riziko opakovaných výslechů.

5.4.2 Intervence

Vykázání – kompetence místního oddělení PČR

- V rámci výjezdu (přítomni cca tři policisté) vyhodnocuje, zda lze důvodně předpokládat útok proti ohrožené osobě. Pokud ano, je policista oprávněn násilnou osobu vykázat. První kontakt bývá problematický, protože ohrožená osoba často neřekne, že se doma něco děje.
  - PČR nedisponuje specialisty na vykázání, policisté jsou však na postup proškoleni.
- Násilná a ohrožená osoba se rozdělí a vyplňují dotazník SARA DN (je důležité, aby se při výsleších nepotkali). Pokud jsou přítomné děti, kontaktuje místní oddělení Policie ČR OSPOD a SKPV.
- SARA DN je metoda sloužící k identifikaci budoucího možného rizika domácího násilí (je zaměřena na fyzické násilí). Je jí nutné doplnit i šetřením a posoudit individuálně. Slouží spíše jako pomůcka, aby místní hlídka věděla, na co se ptát.
- Dítě většinou zůstává s ohroženou osobou. Jsou zjišťovány základní informace a výslech je proveden až následující den.

- Vykázání trvá po dobu 10 dnů ode dne jeho provedení. Tuto dobu nelze zkrátit ani se souhlasem ohrožené osoby.
- Do 24 hodin se posílá zpráva a ohrožené osobě se nabízí pomoc (je oslovena intervenčním centrem, které s PČR úzce spolupracuje). V rámci policie funguje tým interventů, kteří mají psychologické vzdělání. Informují, jaká práva má ohrožená osoba, ptají se, zda mohou informace předat dál – různé neziskové organizace aj.
- V rámci doby, kdy je násilná osoba vykázána, probíhají nepravidelné kontroly, při kterých se zjišťuje, zda byla ohrožená osoba násilnou osobou kontaktována či zda se jí snaží navštívit. Po uplynutí 10 dnů se násilná osoba může vrátit.
- Výjezdů se znakem domácího násilí je mnohem více než samotného vykázání.

Vyšetřování – kompetence útvaru speciálních činností služby kriminální policie a vyšetřování

- SKPV je od MOP informována o vykázání (má k dispozici záznam a výsledky SARA DN v elektronické formě).
- Vyhodnocuje, zda se jedná o přešůpek (ten přebírá obvodní oddělení) či má skutek znaky trestného činu (řeší SKPV). Řešení případu na PČR působí někdy jako prevence a u násilné osoby dochází k určité sebereflexi. V opačném případě jsou všechna vykázání zaznamenána v elektronické formě, k čemuž se v budoucnu přihlíží.
  - Přešůpek: jednání za hranicemi normy občanského soužití. Vyhodnocení případu jako přešůpku neznamena, že poškozené osobě nikdo nevěří – je možné obrátit se na policii znovu.
  - Trestný čin je klasifikován v trestním zákoníku, musí být naplněna skutková podstata.
- SKPV zajišťuje důležité dokumenty (např. lékařské zprávy), vyslýchá sousedy.
- Požaduje znalecké posudky na všechny osoby (podezřelá osoba, děti), včetně oběti (posouzení věrohodnosti). V důsledku medializace narůstá informovanost veřejnosti, zvyšuje se proto počet falešných obvinění.
- Pokud se v případě neprokáže trestný čin, věc se odloží nebo oznámí jako přešůpek. Pokud se trestný čin prokáže, dochází ke sdělení obvinění.

Výslechy dětí

- Možnost využít speciální výslechovou místnost pro děti na krajském ředitelství PČR. Průběh výslechu je nahráván na kameru. Dítě s vyslýchajícím policistou sedí v jiné místnosti než odborníci (soudní znalec, státní zástupce apod.), kteří průběh sledují z obrazovky. Tuto místnost je možné využít i u dospělé velmi traumatizované osoby.

Dítě jako násilná osoba

- Děti do 15 let nejsou trestně odpovědné, případ se většinou odkládá. V ojedinělých případech může soud nařídít ochranné léčení, pokud je dítěti 12-15 let. Mladistvé

není možné vykázat, neuměli by se o sebe postarat. Je proto nutná spolupráce s OSPODem.

Cizinci a domácí násilí

- V případě nestrandardních jazyků se jedná o velký problém, je nutné sehnat tlumočnicka (možno i nesoudního).

Psychické násilí

- Bývá hlášeno zřídka, většina hlášení se týká fyzického násilí.
- Informace o psychickém násilí se PČR dozvídá pouze v případech, kdy je podáno trestní oznámení.
- Z důvodu psychického násilí je z trestního hlediska možné vykazání.
- Psychické násilí se hůře prokazuje.

Co by šlo dělat lépe

- Snížit tlak na rychlost vyšetřování. Nejdříve se totiž sdělí obvinění a až poté probíhá dokazování.
- Než se případ dostane k soudu, uplyne velmi dlouhá doba. Ohrožená osoba je zvána znovu na výslech, což často odmítá. K násilné osobě se v mnoha případech vrací, proto dochází jen velmi zřídka k odsouzení násilné osoby.
- Délka soudního procesu. Např. tři čtvrtě roku je z tohoto hlediska poměrně rychlý průběh. Proces zdržuje čekání na zprávy soudních znalců, kterých není mnoho. Dále pak například, pokud jeden z účastníků absolvuje léčení.
- Větší kontakt se státními zástupci. Státní zástupci se s poškozenou a podezřelou osobou většinou nesetkávají, rozhodují tak pouze na základě písemné dokumentace. U soudu může navíc násilná osoba působit velmi věrohodně na rozdíl od osoby ohrožené. Násilné osoby navíc znají slabiny ohrožené osoby, což u soudu využívají.
- Nepřiměřené požadavky na formální náležitosti výslechů dětí, např. poučování dítěte o jeho právech a povinnostech. Např. u 5letého dítěte není možné 15 minut vysvětlovat jeho práva, neboť to přesahuje možnosti dítěte. Při nedodržení ale může dojít k neuznání výpovědi u soudu.
- Málo možností dlouhodobějšího chráněného bydlení pro ohrožené osoby, které nemluví česky. Zařízení přijímají pouze na pět dní (krizový pobyt). Ohrožené osoby tak nemají kam odejít.

5.4.3 Spolupráce s dalšími institucemi

Při spolupráci musí PČR dodržovat následující:

- Úřední záznamy nejsou veřejně dostupné.
- Pokud ve spisovém materiálu není výslech, nemá oznamovatel právo nahlédnout.

- Ze zákona mají nárok nahlédnout osoby, které prokážou právní nárok (což je velmi složité).
- OSPOD a soud si záznamy vyžádat mohou. Většinou se jim posílají automaticky.
- Nezisková organizace, která chce pomoc ohrožené osobě, nemá právo nahlédnout do spisu.

PČR a školy

- Školy mohou podat oznámení na OSPOD.
- Není vyloučeno, že pedagog bude pozván jako svědek k soudu.

PČR a OSPOD

- OSPOD by měl být přivolán vždy, jsou-li u případu přítomny nezletilé děti.

PČR a NNO

- Možnosti chráněného bydlení pro poškozené osoby.
- Tlumočení (u cizinců)
  - Špalíček - nabízí tlumočení do a ze základních jazyků a nabízí další kontakty.
  - SIMI – disponuje kontakty
- Příprava poškozené osoby na průběh řízení (jak bude probíhat, co budou muset sdělit před soudem), doprovody ohrožené osoby k soudu, realizace práv poškozeného apod.
  - ACORUS.

5.5 Vedení městské části

Příspěvek k podpoře rodin ohrožených domácím násilím může také vedení městských částí. Vedení MČ Praha 7 nabízí podporu ve čtyřech oblastech.

Informovanost

- Příprava spuštění webových stránek o řešení konkrétních životních situací.
- Proškolení pedagogů v rámci škol, které MČ zřizuje.

Bydlení

- Praha 7 disponuje krizovým bytem (na max. 2 týdny).

Finance

- Rada MČ Praha 7 zřídila humanitární fond pro fyzické osoby, jehož cílem je pomoc překlenout finanční nouzi.

Spolupráce

- Podpora setkávání odborníků, kteří se na podpoře rodin ohrožených domácím násilím podílejí (např. KOS).

5.6 Případová konference

Je-li rodina ohrožena domácím násilím, podílí se (resp. může se podílet) na její podpoře mnoho institucí. Aby byla podpora co nejvíce užitečná, je nutné co nejkomplexněji zmapovat situaci rodiny, definovat potřeby všech jejích členů a poskytnout odpovídající služby. Bez spolupráce jednotlivých institucí toto není možné (dochází k dublování, neadekvátním postupům v důsledku neznalosti všech informací apod.).

Velmi užitečným nástrojem umožňujícím (a usnadňujícím) spolupráci jsou případové konference.

"Případová konference je jednou z metod sociální práce, která je využívána orgány sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD). Spočívá v zapojení rodičů (popřípadě jiných osob zodpovědných za výchovu dítěte), samotného dítěte, jiných osob blízkých rodině a dítěti a dalších subjektů, které se podílejí na ochraně dítěte a řešení jeho situace. Okruh přizvaných osob a subjektů určuje OSPOD, který při tom vychází i z doporučení a návrhů ostatních. Může jít o školy a školská zařízení, poskytovatele sociálních služeb, lékaře, zdravotnická zařízení, policii, státní zástupce a další odborné pracovníky (např. psychology). Případová konference je pořádána v zájmu dětí a rodin a je příležitostí pro hledání řešení situace dítěte" (<http://slovník.mpsv.cz/pripadova-konference.html>).

Případová konference je tedy společné setkání všech zainteresovaných institucí, v rámci kterého je možné předávání informací a společné plánování dalších kroků dle nejlepšího zájmu dítěte. Účastníci případové konference jsou vázáni mlčenlivostí.

6. Závěr

Bez vzájemné spolupráce je podpora rodin ohrožených domácích násilím velmi komplikovaná a limitovaná. Velmi proto děkujeme všem účastníkům KOS za ochotu podílet se na řešení problematiky domácího násilí, za aktivní přístup a příspěvky.

Velmi si vážíme podpory ze strany vedení Městské části Praha 7, která nejen že umožnila setkávání KOS, ale také nabídla konkrétní kroky, kterými může k řešení problematiky přispět.

Příloha č. 1 – Užitečné kontakty při řešení situace rodin ohrožených domácím násilím

Název, adresa, cílová skupina	telefon	www stránky
ACORUS, z. ú., Praha 7, Dělnická 213/12 (pomoc osobám ohroženým DN a jejich dětem)	nonstop linka: 283 892 772	www.acorus.cz
Bílý kruh bezpečí, Praha 5, U Trojice 2 (pomoc dospělým osobám ohroženým DN)	Linka pomoci obětem kriminality a domácího násilí: 116 006 Dona linka: 251 511 313	www.116006.cz www.donalinka.cz
Centrum LOCIKA, z. ú., Praha 7, Dukelských hrdinů 1/342 (pomoc dětem ohroženým DN a jejich rodinám)	273 130 878, 734 441 233	www.centrumlocika.cz
Cestou necestou, Praha 2, Trojická 1 (pomoc ohroženým dětem a jejich rodinám)	731 430 848	www.cestounecestou.org
Dětské krizové centrum, z. ú., Praha 4, V Zápolí 1250/21 (pomoc ohroženým dětem a jejich rodinám)	241 480 511, 241 483 853	www.ditekrize.cz
Dům tří přání, z. ú., Praha 6, Terronská 727/7 (pomoc ohroženým dětem a jejich rodinám)	233 931 310, 602 662 063	www.dumtriprani.cz
Intervenční centrum Praha, Praha 3, Chelčického 39 (pomoc osobám ohroženým DN i osobám násilným)	281 911 883, 734 510 292	www.intervencnicentrum.cz
Krizové centrum RIAPS,		

Dotační program
Rodina

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Nadace Terazy Maxové dětem

NADACE JST

NADACE
AGROFERT

PRAHA
7

Praha 3, Chelčického 842/39 (non stop pomoc dospělým osobám v krizi)	222 586 768 (8:00-16:00), 222 582 151 (16:00-8:00)	www.csspraha.cz/24829-krizove-centrum-riaps
proFem, o. p. s. , Praha 5, Plzeňská 66 (pomoc dospělým osobám ohroženým DN)	224 910 744, linka právní pomoci: 608 222 277	www.profem.cz
ROSA - CENTRUM PRO TÝRANÉ ŽENY , Praha 4, Podolská 242/25 (pomoc osobám ohroženým DN a jejich dětem)	241 432 466	www.rosa-os.cz
SOS centrum , Praha 2, Varšavská 37, (pomoc osobám násilným)	Help linka Stop násilí: 608 004 444	www.nasilivevtzazich.cz
Triangl - centrum pro rodinu , Praha 3, Chelčického 39/ 842 (pomoc ohroženým dětem a jejich rodinám)	281 863 620, 731 056 720	www.centrumtriangl.cz

Dotační program
Rodina

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Nadace Terazy Maxové dětem

NADACE JST

NADACE
AGROFERT

komunitní skupina Praha 7
pro řešení případů domácího násilí
s ohledem na zájem dítěte

MULTIOBOROVÁ KOOPERACE V PŘÍPADECH DĚTÍ OHROŽENÝCH DOMÁCÍM NÁSILÍM

Vydalo:
Centrum LOCIKA, z. ú.
Praha 2017
www.centrumlocika.cz

Publikaci na základě informací a diskusí v rámci pravidelných setkávání komunitní skupiny KOS pro prevenci domácího násilí v zájmu dítěte sepsala PhDr. Veronika Burianová. Moc děkujeme.

Vydání této publikace bylo finančně podpořeno Ministerstvem práce a sociálních věcí v rámci dotačního titulu Rodina v roce 2017. Vydání rovněž podpořilo Ministerstvo vnitra, Nadace Terezy Maxové dětem, Nadace J&T, Nadace Agrofert a Městská část Praha 7.

Děkujeme.

Dotační program
Rodina

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Nadace Terazy Maxové dětem

NADACE JST

NADACE
AGROFERT

